

Het Spuiforum: de stille macht van het beeld

18 juli 2013 / Leo Oorschot
ARCHITECTUUR, BELEID

Het Haagse Spuiforum - ontwerp Neutelings Riedijk Architecten - is speelbal van de naderende gemeenteraadverkiezingen geworden. Een deel van oppositie wil alleen de renovatievariant bestuderen om zo de beslissing voor de verkiezingen te laten vallen. 'De Haagenaren' zijn zeker tegen geld uitgeven en dus wint de oppositie. Groen Links, ooit initiator van het Spuiforum en nu fanatiek tegen, hoop op succes. PVV en SP en Stadspartij lachen zich helemaal dood om de coalitiepartijen PvdA, VVD en D66 die in stukken worden gescheurd. Over architectuurbeelden als wapen in de gemeentepolitiek.

Spuiforum, Den Haag, ontwerp Neutelings Riedijk Architecten

Iedere bestuurder droomt van een architectuurocoon: een nieuw stadhuis, een hip theater, een Spuiforum of een Feynoord Stadion. Bij sommige iconen kan men zeggen dat als alles goed gaat ze veel geld opleveren, denk aan de Sydney Opera, het MAS in Antwerpen, of het Guggenheim in Bilbao. Het aantal toeristen neemt toe, het vestigingsklimaat wordt verbeterd en de extra inkomsten die hieruit voortvloeien doen de stad en haar inwoners welvaren, zo is de gedachte. De tegenstanders hekelen vaak de opzichtigheid van het icoon, beargumenteren dat vooral de bestuurders zichzelf op de kaart willen zetten, en beweren dat de economische effecten overdreven en opgekleefd worden. Daarnaast zijn er vaak twijfels over de exploitatie en de geraamde bouwkosten. Voor net zo veel succes zijn er minstens zoveel mislukte of vergeten iconen te noemen.

In Den Haag woedt nu een strijd om het Spuiforum, het door Neutelings Riedijk Architecten ontworpen dans- en muziekcentrum. Het geld voor het Spuiforum - 181 miljoen - wordt van buiten aangetrokken tegen een lage rente. De afschrijving is

40 jaar en daarna staat het er hopelijk nog minstens 160 jaar. Een te rechtvaardigen investering, denkt men. Zou het hier gaan om een slap stadskantoor of een klungelig nietszeggend theater dan was niemand geïnteresseerd geweest, maar nu het gaat om een gebouw met een krachtig en helder beeld, lopen de gemoederen hoog op.

beeld A2studio

Madurodamregio

In Den Haag vormen bestuurspartijen VVD, PvdA, CDA en D66 het college. Gewoonlijk bekleedt een PvdA-er de wethouderspost die gaat over stadsontwikkeling, nu is dat Marnix Norder. Nog niet zo heel lang geleden werd voor het Spuiforum gekozen door een coalitie met Groen Links. Voor D66 is het een speerpunt en de PvdA ziet in het Spuiforum de voltooiing van het Nieuwe Haagse Centrum en de Compacte Stad. Bij Spuiforum komt 'verheffing' en 'binding' bij elkaar, met als resultaat een enorm economische vliegwiel, zo betoogt men. Ook de liberalen zijn overtuigd van de economische voordelen voor de stad en verlichting die cultuur brengt. Creativiteit en economie zijn tegenwoordig samengeklonken grootheden.

Het politieke besluitvormingsproces rond de icon loopt gewoonlijk als volgt. Er staat niets in het verkiezingsprogramma. Na de verkiezingen wordt het voorstel gelanceerd. En vervolgens moet er ruim voor de verkiezingen een onomkeerbaar raadsbesluit worden genomen. De oppositie is er alles aan gelegen om de besluitvorming naar de verkiezingsdatum toe te duwen om het icon tot inzet van de verkiezingen te maken. Al eerder werd zo een wig gedreven binnen de collegepartijen. Voor de verkiezingen van 2010 sneuvelde Norders 'Cruiser Terminal' bij Scheveningen-Haven doordat kritische leden van de VVD de eigen fractie daartoe dwong.

Bij de PvdA debatteert men gewoonlijk luidkeels over allerlei onderwerpen, vooral als het een icon betreft. Langzaam splitst ook nu de partij in voor- en tegenstanders. Voor zijn de wethouders en de meeste fractieleden, tegen zijn een deel van de leden waaronder opvallend veel architecten. Bestuurders worden Mitterrand-neigingen verweten. Omdat het om een cultuurgebouw gaat voor de Nederlandse *upper class* krijgen de architecten vooral bijval van de allochtonen partijgenoten. Waarom deze uitgave en risico's als achterstandswijken verslonzen en bibliotheken in de periferie worden gesloten? Daarbij zijn er onzekerheden over de exploitatie van het Spuiforum en de subsidie die de cultuurorganisaties toevallen. Alle risico's worden consequent negatief uitgelegd, terwijl voorstanders de risico's consequent positief uitleggen.

Bij andere partijen vinden dit soort discussies nauwelijks plaats. Binnen de D66 liet

oud-wethouder René Vlaanderen, voorzitter van Vrienden van Den Haag, en oud-minister Laurens Jan Brinkhorst een kritisch geluid horen, maar zijn roepende in de Haagse partijwoestijn. SP, Groen Links, PVV, PvdD en andere oppositiepartijen lijken intern een homogeen blok, zonder enige twijfel, zonder - lijkt het - partijdemocratie. Oppositie binnen deze partijen is onzichtbaar, maar dat wil niet zeggen dat deze niet aanwezig is. Er zijn voorstanders van het Spuiforum bij de oppositiepartijen, maar die worden niet gehoord en weggehoond. Het CDA zwijgt in alle toonaarde en lijkt geen voor of tegenstanders te hebben, de veilige weg, en stemmen zo het zich laat aanzien stilletje voor.

Bouwen, alternatief of niets doen?

De werkgroep Dooievaar die de campagne Spuiforum Krankjorum op poten heeft gezet en debatten organiseerde waarbij vooral de tegenstanders aan het woord kwamen, bestaat vooral uit mensen met een architectenachtergrond en heeft verschillende politieke kleuren, maar vooral PvdA-ers en Groen Linkers. Personen uit de cultuurhoek en organisaties zoals Vrienden van Den Haag steunen de tegenstanders. Dooievaar maakt bij haar oppositie handig gebruik van de media.

In het alternatief dat Spuiforum Krankjorum presenteert gaat men ervan uit dat de drie cultuurinstellingen: Koninklijk Conservatorium (KC), het Nederlands Danstheater (NDT) en het Residentie Orkest (RO) aan het Spui moeten komen en dat er stevig geïnvesteerd moet worden in cultuur en bebouwing. Men pleit voor het behoud van de oude bebouwing en wil het lege ministerie van Justitie bij de planvorming betrekken. (Proper Stok heeft daar een optie op koop op maar nog geen programma voor.) De andere toren wordt door de Universiteit Leiden omgebouwd tot de Haagse campus met studentenwoningen. Veel raadsleden van de oppositie willen deze variant serieus onderzocht zien. Spuiforum Krankjorum en Vrienden van Den Haag vinden het sloop-nieuwbouw-circus onacceptabel, een manier van stedelijke ontwikkeling uit de oude tijd, noemen zij het. Andere partijen vinden de risico's met exploitatie en subsidies van de culturele instellingen problematisch.

De voorstanders zien in het onderzoek naar het alternatief slecht een vertragingstechniek om zo het Spuiforum later, tijdens de verkiezingen, in zijn geheel te torpederen. 'De Haagse bevolking' vindt geld uitgeven aan het Spuiforum namelijk gekkenwerk. Volgens Radio West is 75% tegen de nieuwbouwplannen.

Turken, Marokkanen en Hindoestanen binnen de PvdA vinden dat er op het moment ander prioriteiten zijn om geld aan uit te geven, bijvoorbeeld de verslonsde woonwijken en de jeugdwerkloosheid. Voor *argument's sake* wordt even vergeten dat de zo veel geroemde renovatievariant van Spuiforum-Krankjorum 150 miljoen euro kost - ter herinnering nieuwbouw zou de gemeente 181 euro kosten - plus dat de gemeente geld mis loopt doordat de verkoop van het ministerie van Justitie aan Proper Stok niet door kan gaan, en men weet dat de bestaande gebouwen vroeg of later grootscheeps verbouwd moet worden. De KC, NDT en RO zijn ook niet gelukkig met het alternatief. Zij vinden het onhandig als alles over meerdere gebouwen verspreid wordt.

Op 26 juni was er een Commissievergadering Ruimte over het raadsvoorstel kredietaanvraag Spuiforum. Op 8 juli 2013 stemde de meerderheid van de leden van de PvdA op een algemene ledenvergadering tegen de bouw van het Spuiforum. Tijdens de debatten in de Commissievergadering Ruimte op 10 juli onttrok de PvdA zich aan het debat. Maandag 15 juli gingen wethouder Cultuur, Binnenstad en Internationaal Marjolein de Jong (D66) en Marnix Norder live op de radio in debat met tegenstanders van het Spuiforum. Dinsdag 16 juli tijdens de Commissievergadering Ruimte bleek dat de coalitiepartijen een nieuwe strategie hadden uitgestippeld. Men zou voor de kredietaanvraag van 181 miljoen stemmen en het renovatiealternatief van Dooievaar naar een VO niveau willen laten brengen om zo het plan naast de nieuwbouwvariant te kunnen beoordelen. (Twee eerdere studies naar renovatie waren al op niets uitgelopen). In september hoopt men dan een eindoordeel te kunnen vellen over nieuwbouw of renovatie. Echter, over de beoordelingscriteria was men in de raad nog allerminst helder. Men zou ook eens een duurzame omgang met bebouwing van de stad als criteria kunnen nemen in plaats van de financiën. Handig werd een wig gedreven tussen de tegenstanders. Woedend over deze strategie verscheurde raadslid Mustafa Okcuoglu zijn PvdA lidmaatschap en besloot alleen verder te gaan in de raad.

Opvallend is dat niemand het woord 'icoon' gebruikt. Terwijl juist de onzichtbare macht van het beeld het Haagse stof hoog doet opwaaien. Een aantal dagen eerder werd besloten om de Rotterdamsebaan aan te leggen. De kosten voor de gemeente is ruim een Spuiforum. Niemand spreekt over een icoon onder de Haagse grond. Media, partijpolitiek en de stille macht van het beeld lijken een doorslaggevende rol te spelen bij het grote architectuuroicoon Spuiforum.

---

info

Donderdag 18 juli beslist de Haagse gemeenteraad over de kredietaanvraag voor het Spuiforum.

---

www

[Spuiforum Den Haag](#)